

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΘΑΝΕΙΝ ΤΕΛΕΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

(ἐκ τῆς Ἀρχαιολογίας.)

Οἱ παλαιοὶ, ἐπειδὴ τὸν θάνατον ἐνόμιζον πρᾶγμα φοβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον, ἐκάλεον αὐτὸν μὲ εὐσημα ἐνόματα· ὅθεν ἀντὶ τοῦ ἐπέθανεν, ἔλεγον ἀπόχετο, ἀπέθανεν, ἐκοιμήθη. Διὰ τοῦτο καὶ Κοιμητήρια τὰ μνήματα καὶ οἱ τάφοι τῶν νεκρῶν ἐλέγοντο, καὶ ὕπνος ὁ θάνατος.

Λι κυριώτεραι λύπαι, τὰς ὁποίας ἐδείκνυον οἱ Ἀρχαῖοι ἐπὶ τῶν τεθνηκότων ὁμοιάζουσι τῶν σημερινῶν, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἐγκρατεῦντο τῶν συμποσιῶν, τῶν κώμων, τῶν τραγωδιῶν καὶ τῆς μουσικῆς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐριπίδης.

- Παύσω δὲ κώμους, συμποτῶν τ' ὁμιλίας
- Στεφάνους τε, μούσαν θ' ἢ κατεῖχε πρὶν δόμους.

Δὲν ἐσύγχαζον εἰς τοὺς δημοσίους τόπους, εἰς τὰς πανηγύρεις, ἀλλ' ἔσπεκον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἔχοντες τὰ παραθύρα κλεισμένα, διὰ νὰ μὴ εἰσέρχεται πολὺ φῶς, ὡς γίνεται καὶ τὴν σήμερον. Δὲν ἐνεδύοντο λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ φορέματα, ἀλλὰ μαῦρα καὶ ποταπὰ, καὶ αἱ γυναῖκες μάλιστα τὰ χρυσᾶ στολιδιὰ τῶν ἐνεκατέλειπον.

Ἐκοπτον δὲ καὶ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς τῶν, τὴν ὁποίαν ἔρριπτον εἰς τὸ λείψανον, ἢ εἰς τὸν τάφον, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ Ποιητοῦ.

- Θριξὶ δὲ πάντα νέκυν κατακτείνου, ἅς ἐπέβαλλον
- Κειρόμενοι.

Καὶ ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι ἐκουρεύοντο, ἀλλ' ἐκούρευον καὶ τὰ ζῶα, δηλαδὴ τοὺς ἵππους, τοὺς ἡμίονους καὶ τ' ἄλλα.

Ἐκτὸς τούτων τῶν λυπηρῶν σημείων εἶχον καὶ τινα ἄλλα, τὰ ὁποία ὄλως παρ' ἡμῖν λείπουσιν· δηλαδὴ ἐκοίτοντο κατὰ γῆς εἰς τόπους ἀκαθάρτους· ἔρριπτον στάκτην καὶ κοινωρτόν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν, ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς ἔπραξε θρηῶν τὸν Πάτροκλον· ἐσκέπαζον τὴν κεφαλὴν τῶν ἐξερχόμενοι τοῦ οἴκου ἐκράτουν τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς μιάς· χειρὸς περιεπάτου ἡσυχῶς με κεφαλὴν κεκλιμένην· ἐκτύπων τὰ στήθη, καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες ἐξέσχίζον τὰς παρειὰς τῶν, προφέρουσαι παρά τῶνα καὶ βλασφημίας κατὰ τῶν θεῶν, διότι ὑστέρησεν αὐτοὺς τοῦ ἀγαπητοῦ ἀντικειμένου τῶν.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ θανόντος ἐκραζον καὶ θρηνώδους, τὰς ὁποίας ἡμεῖς σήμερον ὀνομάζομεν μοιρολογίστρας, αἰτινες ἤρχιζον τὸν ἐπιτάφιον θῆνον μετὰ τινος ἁρμονίας καὶ ρυθμοῦ, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐτελείονεν εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα ἔ, ε, εἶ, εἶ, κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους. Οἱ θῆνοι οὗτοι ἐκαλοῦντο Ἐλεγεία,

Ὀλοφύμοι, καὶ Τάλεμοι· ὅθεν καὶ Ταλεμιστρίαι αἰμοιρολογίστραι ἐλέγοντο· Καὶ ὁ Ταλεμοὶ ψυχρότεροι· Παροιμία ἐπὶ τῶν ἀηδῶν καὶ ψυχρῶν λόγων.

Σ. Κ.

ΠΕΡΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ.

Θουκυδίδης ὁ Ὀλόρου, Ἀθηναῖος, ἐκ τοῦ δήμου Ἀλομιζίου, ἀνῆγε τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸ γένος τοῦ Μιλτιάδου, ἐγεννήθη τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 77ης. Ὀλυμπιάδος [471 Π. X.] ἦτοι ὑπῆρξε μεταγενέστερος τοῦ Ἡροδότου τριάκοντα ἔτων.

Περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος τὸ ἐξῆς, ὅτι ἀναγινώσκων εἰς τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα τὴν ἱστορίαν του εἶδεν αὐτὸν διακρυβρόσυντα, καὶ τότε στραφεὶς πρὸς τὸν πατέρα του λέγει· «ὦ Ὀλορε ὁ υἱὸς σου ὄργᾳ πρὸς μάθησιν,» ἐμαθήτευσεν ὁ Θουκυδίδης παρὰ τῷ φιλοσόφῳ Ἀναξαγόρᾳ, καὶ παρὰ τῷ ῥήτορι Ἀντιφῶντι τῷ Ῥαμουσίῳ, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν του μετὰ μεγάλης ἀμεροληψίας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Σπαρτιατάς εἰς ἔξορίαν, διότι ἐστρατεύσας στρατηγὸς εἰς Ἀμφίπολιν καὶ ἀποτυχῶν κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη εἰς ταύτην.

Ἐγραψε συγγραφὴν εἰς ὀκτὼ βιβλία, ἐξ ὧν τὸ τελευταῖον ἀποδίδεται εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, κατ' ἄλλους δὲ εἰς τὸν Ξενοφῶντα, καὶ κατὰ τινὰς εἰς τὸν Θεόπομπον, ἀλλ' ὁ Μαρκελλῖνος τὸ ἀποδίδει εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Τινὲς παρατηροῦσι διαφορὰν τινα μετὰ τοῦ ἱστοριογράφου καὶ τοῦ συγγραφέως· «ἔστι δὲ ἱστοριογράφος ὁ τὰ πρὸ ἐαυτοῦ γέγονότα συγγραφόμενος, ὡς ὁ Ἡρόδοτος. Συγγραφεὺς δὲ ὁ τὰ ἐαυτοῦ γεγονότα συγγραφόμενος, ὡς ὁ Θουκυδίδης.» Οὗτος δὲ ὀνομάζεται κατ' ἐξοχὴν Συγγραφεὺς, ὡς ὁ Ὀμηρὸς Ποιητὴς, καὶ ὁ Δημοσθένης Ῥήτωρ. Ὁ Θουκυδίδης ἔστι τὴν ιδέαν καὶ τὴν φράσιν μεγαλοπρεπῆς, ἢ ἐμβριθείας καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ τόσον διακρίνονται τῶν λοιπῶν Ἀττικῶν, ὥστε κατατάσσεται ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος μετὰ τῶν ἐνδύων ῥητόρων· τοῦτο δὲ καὶ ὁ πολυμαθέστατος Φῶτιος καλεῖ μεγαλοῤῥημοσύνην, καὶ κατὰ τοῦτο εἶναι ἀμίμητος. Αἱ δημηγορίαι του εἰσι δεινότατα καὶ ἐμβριθέσταται, καὶ κατὰ τούτο διαφέρουσι τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν, [ἐκ τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν ἐμιμήθη τοῦτον ὁ Σαλούστιος], τόσον εἰς αὐτὰς ἔχει σκοτεινὰς ἰδέας καὶ ἰποκεκρυμμένας, ὥστε πολλάκις δύναται τις νὰ ὑπεκφυγῇ τὴν ἔννοιαν. Ὁ Δημοσθένης τόσον τὸν ἐμελέτησεν ὥστε ὀκτάκις τὸν ἀντέγραψε, καὶ μάλιστα λέγεται περὶ αὐτοῦ τοιοῦτόν τι, καί τις ποτὲ τῆς βιβλιοθήκης καὶ συγκαλειῶν τῶν ἱστοριῶν τοῦ Θου-